

GEZ 14	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość Czeska Wieś
1. Nazwa Budynek mieszkalny i stodoła w zagrodzie	2. Czas powstania ok. 1860 r.; 3 ćw. XIX w.	4. Adres Czeska Wieś nr 14 i 15, dz. nr 435/1, 435/2 i 436/1	
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym 			5. Przynależność administracyjna województwo opolskie powiat brzeski gmina Olszanka
			6. Formy ochrony Zarządzenie Nr WG-VII-55/2016 Wójta Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka

1. Widok bud. mieszkalnego od pñ.-zach. 2. Widok bud. mieszkalnego od pñd.-zach. 3. Widok stodoły od zach. 4. Lokalizacja.

WÓJT
Janusz Drebschok
Tymoteusz Drebschok

URZĄD GMINY OLSZANKA
49-332 Olszanka 16
woj. opolskie

Stwierdzam zgodność
z oryginałem

Wież po raz pierwszy wzmiankowana w 1310 r. jako *Bohemorum villa*, a następnie w 1358 r. jako *Bongischdorf*, w 1416 r. jako *Bemyschdorf*, a w 1417 r. jako *Bömischorff*. Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród Pogorzeliów, właściciele klucza michałowskiego, w rękach którego miejscowość znajdowała się co najmniej od roku 1315. Z rodem tym należy wiązać budowę kościoła. W początku XV w. w Czeskiej Wsi odnotowano dwór lub sołectwo, a także młyn. W 1533 r. wieś nabył Melchior Hirsch, od którego przejął ją książę brzeski Jerzy II, który z kolei przekazał wieś miastu Brzeg w zamian za państwa pruskiego z 1874 r., kiedy likwidacji uległa gmina Czeska Wieś, a miejscowość weszła w skład okręg administracyjny Jankowice Wielkie. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. W tym czasie istniał już folwark. W 1718 r. miała miejsce rozbudowa kościoła w ramach której nadbudowano wieżę i dobudowano krużgę. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół, szkołę ewangelicką, a także 34 zagrody kmeńce, 24 zagrodnice i 11 chałupniczych. W tym czasie miejscowość liczyła 420 mieszkańców. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienia kościół, szkołę ewangelicką, wolne sołectwo oraz 114 domów. Wieś zamieszkiwało 547 osób.

Budynki zlokalizowane w centralnej części wsi w zabudowie zagrodowej, w układzie szczytowym (mieszkalny) i kalenicowym (stodoła) względem drogi. Budynek mieszkalny wzniesiony na planie prostokąta, dwukondygnacyjny, częściowo podpiwniczony, nakryty dachem dwuspadowym. Murowany, otynkowany, z pokryciem dachowym z dachówki ceramicznej karpiołki. Elewacja płn.-wsch. siedmioosiowa, z otworem drzwiowym w osi trzeciej. Elewacja płn.-zach. trójosiowa, w partii szczytowej dwuosiowa, z blendą w formie oculusa pod kalenią. Elewacja płd.-zach. w parterze sześciooosiowa, i lizen. Ponadto naczółki ponad otworami okiennymi w postaci odcinków gzymsu. Otwory okienne i drzwiowe zamknięte prosto. Stolarka drzwiowa dwuskrzydłowa, z nadświetleniem, w konstrukcji płycinowo-ramowej. Stolarka okienna dwudzielna, dwupoziomowa, z podziałem skrzydeł sześcioliniami. Ponad okna PCV. Stodoła na planie prostokąta, nakryta dachem dwuspadowym. Murowana, otynkowana, z pokryciem dachowym z łupka kamiennego i eternitu. W elewacjach podłużnych po dwa zamknięte łukiem odcinkowym otwory bramne. W nich osadzone dwuskrzydłowe wrota, w jednym przypadku przesuwne. Dekoracja architektoniczna elewacji ramowa.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

W połaciach dachu budynku mieszkalnego brak widocznych ugięć czy falowania, w pokryciu występują pojedyncze ubytki. Wody opadowe odprowadzane są poprzez rynny i rury spustowe. Mury bez widocznych odchyleń lub spękań, w partiach dolnych ze śladami zawilgocenia. Wielkość i rozmieszczenie otworów wskazują na zmiany w otworowaniu. Tynki z niewielkimi ubytkami, malatury silnie zabrudzone. Zapewne równoległe z ich wymianą zniszczeniu uległa część dekoracji architektonicznej. Stolarka okienna i drzwiowa z ubytkami malatur i kitów, lokalnie widoczna jest również degradacja drewna. Wtórne okna bez nawiązania formą do historycznych.

Część płn. dachu stodoły zarwała się do wnętrza, widoczna jest uszkodzona konstrukcja więźby dachowej. Do wnętrza swobodnie przedostają się wody opadowe. Część południowa dachu nakrytego eternitem bez ugięć, falowania z ubytkami w pokryciu. Rynny i rury spustowe nie spełniają swojej roli. Mury zły, w dużym stopniu odpady. Stolarka bramna z widoczną degradacją drewna.

Postulaty (bud. mieszkalny):

- uzupełnienie ubytków w pokryciu dachowym,
- rozpoznanie i wyeliminowanie przyczyn zawilgocenia murów,
- w przypadku podjęcia remontu budynku należy dążyć do: przywrócenia pierwotnej wielkości i rozmieszczenia otworów; renowacji stolarki okiennej i drzwiowej; wymiany okien PCV na stolarkę w formach powtarzających historyczne; wymiana tynków na nowe wykonane na bazie wapna hydraulicznego z przywróceniem pierwotnej formy dekoracji architektonicznej.

Postulaty (stodoła):

- remont konstrukcji dachowej wraz z wymianą pokrycia dachowego na łupkę kamienną lub jego imitację, montaż rynien i rur spustowych,
- wyeliminowanie przyczyn zawilgocenia murów, wymiana tynków, renowacja stolarki.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków